

ἐλευσινὸν καὶ κτηνώδη ὅπως οἱ ἀδελφοὶ του.

25 Ὀκτωβρίου.—Τὸ πρῶτ' μετέβημεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἡμετέρου "Ἐρο" καθ' ὅδον δὲ, περιεργαζόμενος τὰ περὶ ἐμῆ, ἔμενον ἔκθαμβος. Δὲν φαντάζεσαι πόσον παρόδοξος εἶναι ἡ θεμελιώσις νέας πόλεως; πού μὲν βλέπεις δημόσια καταστήματα ὡς ἀληθῆ παλάτια, πού δὲ ὁδοὺς διακεχαραγμέναις μεταξὺ δασῶν καὶ ποικίλων δένδρων; παρεκεῖ ἀπαντᾶς τρία ἢ τέσσαρα ἐργαστήρια μὲ εἶδη τοῦ συρμοῦ καὶ μεταξὺ αὐτῶν κρημνὸν ἢ χεῖμαρρον, παρεκεῖ ἀναγινώσκεις ἐπίτινος καταστήματος «Δημόσιον ταμεῖον», περὶ τὸ ὁποῖον κεῖνται σκηναὶ ἀποίκων ἐλθόντων πρὸ τινων ἡμερῶν. Καὶ τρώντι ἡ Βρισβάν εἶναι ἀποικία μόλις ἐξερχομένη τῆς γῆς. Ἡ περιφέρεια αὐτῆς, ἥτοι ἡ «γῆ τῆς Βασιλίσσης», περιλαμβάνει ὅλον τὸ ἀνατολικόβορειον μέρος τῆς αὐστραλικῆς ἡπείρου καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῆς εἶναι τριπλασίως ἴση πρὸς τὴν τῆς Γαλλίας. Πρὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν εἰσηλθεν ἐνταῦθα ὁ πρῶτος εὐρωπαῖος, ἡ δὲ περιφέρεια κατέστη ἐκ τῶν ποιμενικωτέρων τῆς νέας Μεσημβρινῆς Γαλατίας. Τῷ 1859 ἦσαν 20 περίπου χιλιάδες κατοίκων μακρὰν τῆς ἕδρας τῆς κυβερνήσεως, διὸ καὶ ἠνυγκάσθη νὰ γίνῃ ἀποικία ἀνεξάρτητος. Ἀντιπροσωπεύεται δὲ ἔκτοτε ὑπὸ Βουλῆς ἐκλεγομένης διὰ γενικῆς ψηφοφορίας, ἔχει ὑπευθύνους ὑπουργοὺς καὶ ὀλόκληρον κυβέρνησιν. Ἠθέλησαν νὰ βαδίσωσιν ὡς γίγαντες καὶ νὰ ἀρχίσωσιν εὐεργετοῦντες καὶ δαπανῶντες ὡς ἀνεξάρτητοι ἔποικοι. Ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τῆς σήμερον ἔχουσι ἐνενήκοντα χιλιάδας ἀποίκων, 6,000,000 προβάτων, 900,000 ζῶων κερασφόρων, 50,000 ἵππων καὶ ἐξαγωγὴν 37,500,000 φράγκα κατ' ἔτος· ἔχουσι μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ ἀνεκάλυψαν χρυσορυχεῖα· ὅθεν κύματα κεφαλαίου-χων εἰσέβαλον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀποικίας εἰς τὴν σχεδὸν ἀγρίαν ταύτην χώραν. Οἱ νεήλυδες οὗτοι, ἔχοντες ἕκαστος 150,000 προβάτων, ἐστενοχωροῦντο εἰς Μεσημβρίαν καὶ ὠθοῦμενοι ὑπὸ τοῦ πόθου μεγαλειτέρου κέρδους διεσκορπίσθησαν θηρράλως εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Οἱ ἔποικοι ἐρχόμενοι λαμβάνουσιν ἔγγραφον ἐπιτρέπον αὐτοῖς νὰ ἐκλέξωσιν ἐξήκοντα ἑκτάρια γῆς. Πλὴν τούτου ἡ κυβέρνησις ἐνοικιάζει εἰς αὐτοὺς καὶ ὅσα ἄλλα θέλουσι πρὸς δώδεκα φράγκα καὶ 50 λεπτὰ τὸ ἑκτάριον. Ἐὰν δὲ ἐνοικιάσωσιν αὐτὰ διὰ δεκατέσσαρα ἔτη, τότε ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς παραχωρεῖ ἐν τετραγωνικὸν μίλιον! Μεταλλεῖα καὶ ποίμνια, ἰδοὺ τὸ Α καὶ τὸ Ω συμπάσης τῆς Αὐστραλίας!

Καὶ αὐτὸ μὲν τὰ ταμεῖα τοῦ κράτους δὲν εἶναι πολλὰ πλούσια, διότι δαπανῶνται μυριάδες εἰς σιδηροδρόμους, λιμένες, τηλεγράφους καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ εἰς τόπον ὅπου ἐντὸς δέκα ἐτῶν τὸ δημόσιον χρέος θέλει μοιρασθῆ ὄχι πλέον εἰς 90,000 κατοίκων ἀλλὰ εἰς 500,000, ὅπου ἡ ἀ-

ξία τῶν μυριάδων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ἀναβαίνει ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀπὸ τοῦ μηδενικοῦ εἰς 600 φράγκα, τὶς λογαριάζει χρέος 20,000,000 γεννηθὲν μετὰ τῆς ἀποικίας;

Ὅμοιαν ταύτης δυσκολίαν εἶδον πολλοὶ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν εἰς τὴν Βικτωρίαν, εἰς τὴν Νέκν Ζελανδιαν, αἵτινες ἕως σήμερον εἶναι εὐδαιμονέσταται ἀποικίαι. Ὅπως εἰς τὴν Μέλβουρον οὕτω καὶ εἰς Βρισβάν ἐγένοντο ταραχαὶ καὶ στάσεις, δὲν ἔρρουσεν ὅμως αἷμα καίτοι μὴ παρούσης στρατιωτικῆς δυνάμεως· διότι καθὼς εἰς τὴν Τασμανίαν ὑπάρχουσι ἐπτὰ στρατιῶται, οὕτω καὶ εἰς τὴν Βρισβάνην ὑπάρχουσι δεκαεξὶ μόνον. Πρὸς τὸ παρὸν τὰ πάντα εἶναι ἐν τάξει· καὶ ἂν τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς ἀποφύγη τὴν οικονομικὴν κρίσιν, ἂν δὲν ὑποπέσῃ πρῶτον εἰς τὸν πόλεμον τῶν διατιμήσεων ὅστις ἤρχισε νὰ γίνεταί μεταξὺ τῶν αὐστραλικῶν ἀποικίων, τοῦτο θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀξιώλογον παράδειγμα τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας ἀπαντᾶ ἀπώτατον δημιούργημα, ἀλλὰ καὶ τῆς ταχύτητος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης μεθ' ὧν καταναίχῃ τὰς δυσκολίας καὶ ἀνυψοῦται ἀπὸ τοῦ μηδενὸς εἰς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἰσως ἐντὸς δέκα ἐτῶν τὸ κράτος τοῦτο θ' ἀναδειχθῆ μέγα καὶ τότε θὰ ἀναπολήσω εὐτυχῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶδον τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ ὡς ἄλλο μέγα χωρίον, τοὺς κατοίκους τῆς διαμένοντος ὑπὸ σκηνᾶς καὶ αὐτὴν κινδυνεύουσαν. Ἰδοὺ πόσον ἰσχυρὴ ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ἐλευθερίας. Ἐν τοσούτῳ ὁ "Ἐρο διατρέχει δέκα μίλια πρὸς βορρᾶν παραπλέον τοὺς αἰγιαλοὺς τοὺς ὁποίους θέλομεν βλέπει ἐπὶ πολὺ.

Ἔπεται συνέχεια.

N.

ΠΡΩΤΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ἈΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλφρέδου Μωρῦ.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 293.

Ε'

ANTAGONIAI KAI NOMIMATA

Μόλις ὁ ἄνθρωπος ἐκτῆσατο τὰ ἀναγκασιούτα πρὸς συντήρησίν του καὶ ἀμέσως ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην ν' ἀνταλλάξῃ τὰ προϊόντα, ἐξ ὧων εἶχεν ἄφθονα, ἀντὶ ἄλλων, ὧν ἐστέρειτο. Ἐκ τούτου προῆλθον αἱ ἀνταλλαγαὶ, ὧν ἡ χρῆσις εἶναι κοινὴ καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς βαρβαροτάτοις λαοῖς, διότι ἐλάχιστος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐδεμίαν ἰδέαν περὶ ἐμπορίου ἐχόντων, οἳ εἰσιν οἱ Νυάμ-Νυάμ τῆς παρὰ τὸν ἰσημερινὸν Ἀφρικῆς. Ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μᾶλλον αἱ σημιτοχαμιτικαὶ φυλαὶ ἐφαίνοντο ἀποκλίνουσαι πρὸς τὸ ἐμπόριον, ὀργανίζουσαι ἐμπορικὰς συνοδίας διὰ μέρη μεμακρυσμένα καὶ μεγάλας διὰ θαλάσσης ἀποστολάς. Οὗτως οἱ Ἑβραῖοι συνηλάττοντο μετὰ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ δὲ φοινικικὰ πλοῖα ἔπλεον μέχρι τοῦ πορθμοῦ τῶν Γαδεῖρων. Πολλῶ δὲ πρὸ τῶν Εὐρωπαίων οἱ Ἀραβες

εἰσεχώρησαν ἐμπορευόμενοι εἰς τὴν Ἀφρικὴν, οἱ δὲ *Τζελλάβαι* αὐτῶν ἴδρυσαν ἐν ταῖς χώραις τῶν μαύρων, ὡς ἔτι καὶ σήμερον παρατηρεῖται ἐν Βαδαῖ, ἀληθὴ πρακτορεῖα. Αἱ συναλλαγαὶ ἦσαν ἡ ἀφετηρία τοῦ ἐμπορίου, ὅπερ συνέτεινεν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν μεταξύ διαφόρων φυλῶν σχέσεων, προσελθουσῶν κατ' ἀρχὰς ἐκ τοῦ ἐμφύτου τῷ ἀνθρώπῳ αἰσθήματος τῆς κοινωνικότητος. Ὅπως δὲ διευκολύνῃ τὰς συναλλαγὰς, ὁ ἄνθρωπος ἐδέησε νὰ ποιήσεται χρῆσιν ἀντικειμένων τινῶν ἢ προϊόντων πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἀξίας, τιθέμενος οὕτω βᾶσιν τινὰ ἀσφαλῆ συνεννοήσεως περὶ τῶν τιμῶν. Ὡς τοιαῦτα δ' ἐχρησίμευσαν τὰ προϊόντα, ὧν ἡ χρησιμότης ἦν γενικὴ, καὶ ὧν ἡ σπουδαιότης ἀνεγνωρίζετο παρὰ πάντων, οἷοι ἦσαν παρὰ Πελασγοῖς οἱ βόες, καὶ παρὰ Κάρφοις τὰ πρὸς ἐνδυμασίαν κατάλληλα ὑφάσματα, τὰ *τομπᾶς* καὶ τὰ *τοκάκι* ἐν Ἀφρικῇ, καὶ τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα παρὰ τοῖς Μαλαίοις. Οἱ Βιλ τοῦ Ἰνδοστᾶν πληρώνουσι διὰ βελῶν τὰ παρ' αὐτῶν ἀγοραζόμενα ἐν Βαδαῖ δὲ πάντα τὰ κοσμήματα, διακρινόμενα ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα *χαράζ*, χρησιμεύουσιν ὡς μέσον ἀνταλλαγῆς. Οἱ Καρχηδόνιοι μετεχειρίζοντο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν κατ' ἀρχὰς τεμάχια δερμάτων, ἐφ' ὧν ἀκολουθῶς ἐπέθεσαν σημεῖα τινὰ ἐκ τούτου ἔλαβον ἀρχὴν τὰ σκύτινα ἐπικληθέντα νομίσματα (*nummi scortei*). Ἡ μεγίστη ἀξία ἦν εἰς τὸ ἄλλας ἀπέδιδον φυλαί τινες, ἀρτίως γνωρίσασαι τὰ εὐεργετήματα ἅτινα ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρεῖχεν, ἐξηγεῖται διατὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀραβῶς περιηγητοῦ Ἰβν Βατουτάχ τὸ ἄρτυμα τοῦτο ἐπέειχε τόπον νομίσματος παρὰ τοῖς μαύροις τῆς ἀρκτώας Ἀφρικῆς. Ἀργότερον προετιμῆθησαν ἀντικείμενα εὐφορητότερα, γενικῶς δ' ἐπιζήτητα ἐκ τῆς ἀποδιδόμενης αὐτοῖς ἀξίας. Οἱ Ἕλληνες κατ' ἀρχὰς ἐποιούντο χρῆσιν πυρήνων κερατίων, ὡς ἐν Γουινέα, ἐν Σεγό, ἐν Χαουσσά, οἱ Πεῦλοι καὶ οἱ Μαλδίβοι ποιοῦνται χρῆσιν τῶν *κορίς* (κυπραῖα), οἱ δὲ ἰθαγενεῖς Ἰνδοὶ τοῦ Νέου Κόσμου κογχύλης τινὸς καλουμένης *ἰόκα* (*κογχύλη ἢ ὀδοντωτὴ*), καὶ οἱ τῆς μέσης Ἀμερικῆς κόκκων κακάου. Ἀκολουθῶς ἐκ τῆς προόδου τῆς βιομηχανίας ἀνεπτύχθη ἡ ἰδέα τῆς ἐκλογῆς ὡς σημείων ἀξίας τῶν μετάλλων, τοῦ σιδήρου, τοῦ ὀρειχάλκου, τοῦ χαλκοῦ, τοῦ ἀργύρου, τοῦ χρυσοῦ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐστάθμιζον τὸ μέταλλον, ἀνταλλασσόμενον ἀντὶ ὀρισμένου προϊόντος, ἡ δὲ ἀξία ὑπελογίζετο ἀναλόγως πρὸς τὸ βᾶρος τοῦ μετάλλου. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ Σῖναι, μέχρις ἐσχάτων, δὲν ἐγίνωσκον ἕτερα μέσα πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς, ἡ δὲ λέξις *σίκιλος* (*σχεκέδ*), ὡς ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀργυροῦν τι νόμισμα, σημαίνουσα *σταθμὰ*, ἐνθυμίζει τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἀπλῶς ἐσταθμίζοντο τὰ μέταλλα. Ὁ *σίκιλος* ἴδύνατο 20 *γέρα*, ἕκαστον δὲ *γέρα* παρίστη βᾶρος 16 κόκκων κριθῆς, διότι ἡ κριθή,

ὡς παρ' ἄλλοις λαοῖς ὁ σῖτος, ἦν ἡ πρώτη βᾶσις ἀξίας. Τὰ ὀνόματα τῶν νομισμάτων τῶν Ἀθηνῶν ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ βάρους, ὃ ἐν ἀρχῇ εἰλικον, ἡ δὲ γενικὴ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ ὀνομασία *νόμισμα* (*nummis*), ἐκ τοῦ *νόμος* παραγομένη, δεικνύει ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ὀρισθῇ διὰ νόμου τὸ βᾶρος αὐτῶν διηγέρθη ἐνωρὶς λίαν ἐν ταῖς χώραις ταύταις. Οἱ Ῥωμαῖοι πρὸ τοῦ Σαρβίου Τυλλίου, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Λυκούργου ὑπελόγιζον τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων ὀρισμένου βάρους σιδήρου ἢ χαλκοῦ, εὐρέθησαν δ' ἐν τῷ ἰταλικῷ ἐδάφει τινὰ τῶν τοιούτων ἀκατεργάστων μεταλλίνων τεμαχίων, ἅτινα ἦσαν τὰ πρῶτα τῶν Λατίνων νομίσματα (*aes rudae*). Ἐν Μοκὸ ἔτι καὶ νῦν ἀντὶ νομίσματος χρῶνται τεμαχίῳ σιδήρου, ἔχοντι τὸ πλάτος παλάμης, καὶ σχῆμα προσομοιάζον ἰχθύϊ, κρατουμένῳ δ' ἐκ λαβῆς. Ἐν τῇ δυτικῇ Ἀφρικῇ, ποιοῦνται χρῆσιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ μικρῶν τριγώνων σιδηρῶν ἔλασματων μετ' εὐθείας λαβῆς, καλουμένων *ἀγκελέμμα* ἢ *ἀκίκα*.

Ἄλλ' ἡ πρόβδος τῶν τεχνῶν ὠδήγησε, πρὸς ἀποφυγὴν διηνεκοῦς χρήσεως τῆς πλάστιγγος, νὰ χαράττωσιν ἐπὶ τοῦ μετάλλου σημεῖον δηλοῦν τὸ βᾶρος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτου προήλθε τὸ κυρίως καλούμενον νόμισμα. Ἐπὶ Σερβίου Τυλλίου τὸ ὀρειχάλκινον τεμάχιον, τὸ ἔλκον βᾶρος μιᾶς λίτρας ἢ 12 οὐγγίων, ἐσφραγίσθη, κατὰ μίμησιν ἀναμφιβόλως τῶν παρὰ Τυρρηνοῖς καὶ Καρχηδονίοις, διὰ σημείου ἐμφανιστοῦ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ καὶ συγγρόνως ὑποδεικνύοντος συμβολικῶς τὴν χαράξαντα αὐτὸ λαόν. Ἐπὶ Ὀμήρου ἐπεκράτει ἔτι παρ' Ἕλλησι τὸ δι' ἀνταλλαγῆς ἐμπόριον, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς δὲ τῶν νομισμάτων διὰ τὸν τῶν Ἀργείων βασιλέως Φεῖδωνος (κατὰ τὸν Η' π.Χ. αἰῶνα), μετεχειρίζοντο εἰς τὰ ἀνταλλάγματα ἀργύριον καὶ χρυσοῖον ἄσημον ἐν σχήματι ὀβελῶν ἢ ὀβελίσκων (ἔθεν ἔμεινε τὸ ὄνομα *ὀβολός*). Πολὺν καιρὸν ἐπετύπου μόνον ἐπὶ τοῦ κυρτοῦ μέρους τῶν νομισμάτων ἀπλᾶ τινὰ σημεῖα ἐν ἔξοχῇ, οἷον χελώνην (Αἰγίνης), ἀσπίδα (Βοιωτίας), μέλισσαν (Ἐφέσου), βοῦν (Ἀττικῆς) κτλ., τὸ δὲ ὀπισθεν ὀμαλὸν ἢ ὑπόκοilon μέρος εἶχε μόνον τετράγωνόν τι ἐντύπωμα ἀπὸ τοῦ ἀκμοθέτου, ἐφ' οὗ ἔκειτο τὸ νόμισμα ἐν ᾧ ἐχαράττετο τῆ σφύρα. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἱκανοῦ χρόνου οἱ τύποι τῶν νομισμάτων κατέστησαν ποικιλοῦτεροι καὶ ἐντεχνότεροι, ἐγχαραττομένων κεφαλῶν θεῶν καὶ ὀλοκλήρων ζῴδιων, καὶ τῶν ἐντυπωμάτων (τῶν εἰσοχῶν) τοῦ ὀπισθεν μέρους ἐκπληρωμένων φιλοκάλοις τύποις. Ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἑλλάδι ἐκόπτοντο ἐπὶ τοῦ ἔκτου π.Χ. αἰῶνος οἱ καλούμενοι *numi incusi*, ἤγουν νομίσματα ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεόν τὸν αὐτὸν τύπον ἄνω μὲν ἐν ἀ-

1. Ἴσως διότι οἱ βόες θεωροῦντο τὸ κυριώτατον τῶν ἀνταλλαγμάτων. Ἐξ ὁμοίας ἀφορμῆς τὰ χρήματα λατινιστὶ ἐκλήθησαν pecunia, ἐκ τοῦ pecus (ποίμνιον).

ναγλυφῆ ἀπειρασμένον, κάτω δὲ κοίλως ἐντετυπωμένον. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων ἢ χρῆσις τῶν νομισμάτων ἐπεξετάθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Γαλατία, ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ μέχρι τῆς Βακτριανῆς καὶ τῆς Ἰνδικῆς. Ἡ γνῶσις τοῦ ἀλφαβήτου, εἰς ἧς τὴν διάδοσιν οὐ σμικρὸν συνέτεινεν ἡ χρῆσις τῶν νομισμάτων, κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐγγραφὴν μονογραμμάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Ἡ ἐπέκτασις τῆς χρῆσεως τῶν νομισμάτων ἐβάδισε παραλλήλως τῇ τέχνῃ τῆς ἐργασίας τῶν μετάλλων.

Ἡ ἐφεύρεσις τῶν νομισμάτων, ἅτινα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἐπὶ πολὺ ἀντείχον εἰς τὴν φθορὰν, διηκούλυε τεραστίως τὴν πρόοδον τῆς ἐμπορίας, καὶ συνετέλεσεν ὅπως συνδεθῶσιν ἀλλήλοις λαοὶ ἀπωπτάτων χωρῶν, ἐξ οὗ μεγάλως ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμός.

**

ΘΑΝΑΤΩΣΙΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ' ΕΝ ΚΙΝΑ,

Ἰδιαιτέρα ἐπιστολὴ, γραφεῖσα παρ' ἀνδρὸς ταξειδεύσαντος εἰς Κίνα, δίδει τὰς ἐξῆς φοβερὰς πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θανατοῦνται οἱ κατάδικοι ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ἐρριζώμεθα τὸ ἄρθρον ἐκ τινος ξένης ἐφημερίδος.

Εἶχον τελειώσει ἐν τῷ δωματίῳ μου τὸ πρῶτον γράμμα, ὅτε εἰσῆλθεν αἴφνης ὁ Λ... καὶ μοι εἶπε:

— Σήμερον δικάζεται εἰς εἰς τὸ Νάν-χάι καὶ ἴσως θὰ γείνη καὶ ἐκτέλεσις θανατικῆς ποινῆς· θέλεις νὰ ἴδῃς;

Θανάτωσις καταδίκου εἰς τὴν Καντώνην δὲν εἶνε βεβαίως πρᾶγμα σπάνιον· θανατοῦνται κατὰ μέσον ὄρον 2,000 ἕως 2,500 ἔνοχοι ἢ τοῦλάχιστον νομιζόμενοι ἔνοχοι κατ' ἔτος, ἐκτὸς τῶν ἀποθηναζόντων ἐν τοῖς βασιανιστηρίοις, εἰς ἃ ὑποβάλλονται κατὰ τὴν ἀνάκρισιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ὅλη διαδικασία γίνεται λίαν συνοπτικῶς, σπαθίως λαμβάνουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀφορμὴν νὰ παρασταθῶσι. Ἀνθρωποὶ ἐπὶ δωδεκαετίαν διαμείναντες ἐν Κίνα οὐδὲ ἀπαξ κατάρθωσαν νὰ ἴδωσι μίαν ἐκ τῶν αἵματηρῶν τούτων παραστάσεων.

Ὁ Λ... ὅμως ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη κατοικῶν ἐν Καντῶνι ὄμιλεῖ τὴν κινεζικὴν ὡς τὰ τέκνα τοῦ Οὐρανίου Κράτους καὶ κατέχει ὅλα αὐτῆς τὰ μυστήρια. Ἐνόμισε λοιπὸν ὅτι πολὺ θὰ μὲ ὑποχρέωνεν ἂν μὲ ἔκαμνε νὰ ἐπωφεληθῶ μοναδικῶς, ὡς ἔλεγεν, εὐκαιρίαν.

Κατ' ἀρχάς, ὁμολογῶ, τὸ πρᾶγμα δὲν μὲ εἴλκυσε πολὺ· ἡ ἐπιθυμία ὅμως τοῦ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ πλησίον, ἔχων μάλιστα τόσον πεπειραμένον ὁδηγόν, τὴν διεξαγωγὴν τῆς κινεζικῆς δικαιοσύνης, περὶ ἧς τόσα μυθώδη, ὡς ἐνόμιζον, ἐλέγοντο, μὲ ἔκαμνε νὰ μὴ δισταῶ.

— Ἄς ὑπάγωμεν τοῦλάχιστον μέχρι τῆς φυλακῆς, τῷ εἶπον. Καὶ ἀπήλθομεν.

Τὸ Νάν-χάι κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρωτευούσης τοῦ Σινικοῦ Κράτους, εἰς μέρος ἱκανῶς ἀπομακρυσμένον ἀπὸ τῆς μικρᾶς εὐρωπαϊκῆς συνοικίας, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ μεγαλύτερα τῶν δύο φυλακῶν τῆς Καντῶνος. Πενθιμωτάτη εἶνε ἡ περιοχὴ τοῦ ἀντροῦ τούτου. Ἀνθρωποὶ κατεσκληρότες καὶ ῥακενδύται περιφέρονται κύκλῳ, φέροντες σιδηροῦν περιτραχήλιον καὶ σύροντες εἰς τοὺς πόδας μέγαν λίθον διὰ σιδηρᾶς ἀλύσεως. Γλυστρώσιν ἀναμέσον τῶν διερχομένων οὕτως ἀλυσοῦνται, ἐπαιτοῦντες, ἄθλιοι καὶ ἐλεεινοὶ τὴν ὄψιν.

Ἡ φυλακὴ συνίσταται ἐκ σειρᾶς πεπαλαιωμένων οἰκοδομημάτων, ἅτινα περιβάλλουσι κύκλῳ αὐτὴν εὐρείαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ βάθος εἶνε ἡ πύλη ἢ ἀφορισμένη εἰς τοὺς μανδαρίνους καὶ πέραν αὐτῆς αἱ δύο αἴθουσαι, ἐνθα ἀπονέμεται ἡ δικαιοσύνη· καὶ ποία δικαιοσύνη! Ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰσέρχεται τις εὐθὺς εἰς τὰ κελλία τῶν καθειργμένων, ἀληθῆ κλωθία, ὅπου ἑκατοντάδες κατηγορουμένων περιμένουσι τὴν τύχην των, συσσωρευμένοι καὶ ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ψῦχος, εἰς τὴν πείναν, εἰς τὴν φθειρίαν. Διότι ἐν Κίνα ἡ ἀθειρξίς ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν πάθειαν τοῦ σώματος, μόνον δὲ ἡ ἐλεημοσύνη διατρέφει τοὺς καθειργμένους. Οἱ αἰσθανόμενοι ἔλεος πρὸς τοὺς κακούργους ἄς φροντίσωσι περὶ αὐτῶν, λέγουσιν οἱ Κινεζοὶ.

Ἡ θέα τῶν τρωγλῶν ἐκείνων διεγείρει τὸν ἔλεον ἅμα καὶ τὴν ἀποστροφὴν. Σικαὶ ἀνθρώπων ἐπιφαίνονται ὡς φαντάσματα διὰ τῶν κιγκλίδων, κατεσκληρότες βραχίονες τείνονται ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἀνθρώπινα εἶδωλα διαφαίνονται ἀμυδρῶς κινούμενα ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας καὶ ἀπὸ τοῦ σκότους προσβάλλει τὰ ὠτά σου τῆς ἀλύσου ὁ κρότος καὶ τὴν ὄσφρησίν σου ναυτιώδης ἀποπορᾶ.

Παρόμοιοι εἶνε καὶ αἱ γυναῖκες φυλακαί, εἰς ἃς πολλάκις ρίπτονται, φοιτῶν εἰπεῖν, ὡς ὅμοιοι αἱ γυναῖκες ἢ αἱ θυγατέρες τῶν φυγαδικῶν κατηγορουμένων.

Εἶδον εἰς ἰδιαιτέραν τρώγλην γυναῖκα τσσαρχκοντούτιδα.

— Ἐφαρμάκυσσε τὸν ἄνδρα τῆς, μοι εἶπεν ὁ Λ... καὶ κατεδικάσθη εἰς τὸ νὰ κοπῆ ζωντανὴ εἰς τριακοντατέσσαρα κομμάτια. Τρεῖς μῆνας περιμένει βασανιζομένη.

Ἐτεινε τὴν χεῖρα ἡ δυστυχῆς! Τῇ ἐρρίψαμεν ὀλίγα σαπέκια καὶ ἐπροχωρήσαμεν.

Καταντικρὸν ἐνὸς τῶν βηθέντων κελλίων, εἰς ἃ ἐγκλείονται οἱ εἰς θάνατον καταδικασμένοι, ὑπάρχει οἰκίσκος εἰς ὃν διαμένουσι κατασκοποὶ, τεταγμένοι ἐκεῖ ἕνα ἀκούσαιν ὅ,τι λέγεται, ὄχι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ματαρευθῆσθῆ ἀπόφραξις ἀμετάκλητος πλέον, ἀλλ' ἕνα ἀνιχνεύσασαι τεκμηρίον τι δι' οὗ νὰ δυνήθῃ ἡ δικαιοσύνη νὰ ἀγρεύσῃ καὶ ἄλλους ἐνόχους.